

Berättelser från en planet i förändring

Uppgiftspaket

Välkomna att leva er in i berättelserna från en planet i förändring!

I detta uppgiftspaket har vi samlat övningar med hjälp av vilka berättelsesamlingens teman väcks till liv. Här finns uppgifter för många behov – bland annat drama, värdefostran, konst och utomhusövningar. Med hjälp av uppgifterna kan man se på livet ur ett nytt perspektiv, bearbeta berättelsesamlingens teman, fundera på våra handlingssätt och få nya aha-upplevelser.

Avsikten är att man först läser en berättelse. Därefter gör man någon av de inledande övningarna, sedan den övning som hör ihop med berättelsen och till sist någon av de avslutande övningarna. För att bearbeta en berättelse kan man också välja ut en uppgift eller en övning som hör ihop med någon annan berättelse, om man själv tycker att den uppgiften eller övningen är lämpligare.

Övningarna är avsedda för 10–25 deltagare, såvida deltagarantalet inte nämns separat i samband med övningen. Vid varje övning berättas huruvida man behöver annat material än papper och penna för att genomföra uppgiften. Ytterligare information kring berättelsernas teman berättelserna hittar du på WWF:s webbplats www.wwf.fi.

Berättelsesamlingen har förverkligats som en del av WWF:s projekt inom utvecklingsfostran, *Berättelser från en planet i förändring*, som har fått stöd från Utrikesministeriet.

Med en önskan om givande aktivitetsstunder

Jaana Hiltunen

ledare inom Grönt Drama

&

WWF:s team för miljöfostran

INLEDANDE ÖVNINGAR	4
TEMAÖVNINGAR	7
Världens skogar	7
Vatten	8
Östersjön	9
Naturens mångfald	10
Klimatförändringen	11
Människan och naturen	12
Globalt partnerskap	13
Lika värda	14
Vi kan påverka	15
AVSLUTANDE ÖVNINGAR	16

Källor:

Aulio, Olli. 1985. Suuri leikkikirja. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Hiltunen, Jaana & Konivuori, Heli. 2005. Vihreä draama. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Sinivuori, Päivi & Sinivuori, Timo. 2000. Esiripusta aplodeihin, opas harrastajateatterin ohjaajille ja ilmaisukasvattajille. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Susiluoma, Saara. 2004. Luontoleikit. Luonto-Liitto ry

Wahlström, Riitta. 2006. Eheyttävä luonto, miten luonto kuntouttaa. Saarijärven Offset Oy. Saarijärvi.

www.ihmisoikeudet.net

Berättelser från en planet i förändring uppgiftspaket

Redaktion: Jaana Hiltunen & WWF

Pämbild: Zig Koch / WWF

Grafisk design: Anssi Muurimäki, Designer Helsinki

© WWF Finland 2010

www.wwf.fi

Publikationen har utarbetats med hjälp av Utrikesministeriets understöd för informationsprojekt och utvecklingsfostran.

Berättelsesamling på webben: www.wwf.fi/miljofostran

De inledande övningarna är avsedda att skapa stämning och hjälpa er att inleda behandlingen av ett tema. Det lönar sig att alltid genomföra de inledande övningarna i en bekant grupp.

LJUDLANDSKAP

Stå i ring. Varje deltagare funderar en stund under tystnad på hurdana ljud som finns i en skog eller ett hav. På tecken av ledaren blundar alla och börjar göra det/de ljud som de har valt.

FANTASIRESA

Material: musik

Deltagarna lägger eller sätter sig i en bekväm ställning. I bakgrunden kan man spela lugn musik eller musik som passar temat. Ledaren berättar en historia med lugn röst. Historien kan till exempel handla om en gammal skog eller om havet. Ledaren kan beskriva vissa punkter i historien noggrant och lämna andra punkter öppna så att var och en själv får bestämma vad han eller hon ser.

NAMN

Deltagarna står i ring. Alla funderar ut ett ord (t.ex. "gren"), som anknyter till det tema som behandlas (i det här fallet skogen). Detta ord blir deltagarens nya "efternamn". Övningen kan göras svårare genom att ordet ska börja på samma bokstav som det egna förnamnet. Alla i ringen säger i tur och ordning sitt nya "efternamn" och sitt eget förnamn och utför en rörelse eller pose. De andra upprepar både namnet och rörelsen tillsammans.

ATOMER

Gå omkring fritt och bekanta er samtidigt med rummet. Ledaren säger ett nummer som han eller hon har valt och deltagarna bildar grupper av den storleken. Därefter pratar grupperna en stund om det valda temat (t.ex. skogen, Östersjön). Efter ett tag upplöses grupperna. Alla går omkring i rummet igen och ledaren ger ett nytt nummer, varvid man bildar nya grupper och diskuterar temat. Detta görs några gånger. Ledaren kan även ge grupperna mer preciserade diskussionsteman.

KANIN-KANIN

Alla deltagare står i ring. Ledaren börjar genom att sätta sina händer på huvudet, vifta med dem och upprepa: "kanin-kanin". De personer som står på ledarens båda sidor blir hjälpaniner. Personen på den högra sidan lyfter sin vänstra hand (handen på ledarens sida) och börjar vifta med den samtidigt som han eller hon upprepar "kanin-kanin". Personen på den vänstra sidan om ledaren lyfter sin högra hand (handen på ledarens sida) och upprepar samtidigt "kanin-kanin". Ledaren ger turen åt nästa person, som blir huvudkanin, medan personens grannar blir hjälpaniner. Om någon inte är observant eller gör fel faller den personen ur leken. Man kan också leka orangutang (skrapa er i huvudet), tiger (klös med tassen), pingvin (håll händerna vid sidorna och trampa på stället), tumlare (nicka med huvudet) eller torsk (använd händerna som stjärt).

GRÖNA EGENSKAPER

Deltagarna bildar två ringar av samma storlek, en inner- och en ytterring. Personerna i den inre och den yttre ringen står mitt emot varandra. På tecken från ledaren börjar ringarna röra sig i motsatta riktningar. Efter ett nytt tecken stannar personerna i ringarna och då står en person i den inre ringen och en person i den yttre ringen mitt emot varandra och bildar ett par. Paret börjar söka efter faktorer som förenar dem (t.ex. 3 st.) inom det miljötema som ledaren har gett dem (t.ex. klimatförändringen, vatten). Paret söker efter saker som förenar dem inom det aktuella temat, t.ex. sådant som båda gör eller som båda tycker om eller inte tycker om.

Källa: Vihreä draama

JAG OCH VÄRLDEN (MAX 12 DELTAGARE)

Sex papperslappar och en penna delas ut till varje deltagare. Deltagarna skriver ner tre saker om sig själva och tre saker som de kommer att tänka på i anknytning till det tema som behandlas (t.ex. skog, vatten, Östersjön) på papperslapparna. Samla ihop alla lappar och blanda dem. Därefter får varje deltagare sex nya lappar. Av de nya lapparna ska tre beskriva en själv och tre det valda temat. Vid behov kan man byta lappar med en annan deltagare. Det gör ingenting om man själv tycker att de lappar som man till sist har kvar i handen är fel. Därefter läser var och en högt upp det som står på de egna lapparna, både det som beskriver en själv och det som anknyter till temat. När lapparna är lästa funderar alla en stund på hur de saker som står skrivna på dessa lappar är förknippade med det tema som behandlas och om det finns samband och möjligheter att påverka t.ex. skogarnas välmående. Diskutera temat tillsammans.

Källa: Vihreä draama

PÅSTÄENDEN

Gör en linje i rummet och låt ena änden vara "av samma åsikt" och den andra "av annan åsikt". Ledaren säger några påståenden och deltagarna ställer sig vid den punkt på linjen som motsvarar deras åsikt om påståendet i fråga. Deltagarna motiverar sin åsikt för en person i närheten eller för alla i en liten grupp.

- Skyddet av Östersjön är en uppgift för staten och kommunerna, inte för en enskild person.
- Vetenskap och teknik kan lösa miljöproblem.
- Miljöskydd innebär skydd av människan.
- Jag är beredd att ge avkall på min egen levnadsnivå för att skydda skogarna.

ORDFÖRKLARING

Material: papperslappar med ord som anknyter till det tema som behandlas

Ledaren väljer ut ord som anknyter till temat och skriver ner dem på lappar, ett ord per lapp. Dela in deltagarna i grupper. I varje grupp ska deltagarna i tur och ordning förklara det valda ordet utan att nämna ordet i fråga. Endast den som förklarar ordet känner till vilket det valda ordet är. Grupperna försöker gissa vilket ord det är fråga om. När man har gissat det rätta ordet ska gruppen berätta vad som avses med ordet, om det behövs.

LYCKOBINGO

Rekommendation: minimideltagarantalet är 9

Varje deltagare behöver ett A4-papper och en penna. Deltagarna ritar på fri hand upp ett rutsystem med nio rutor (3 x 3) på pappret. Därefter får varje deltagare skriva in följande frågor i rutorna i rutsystemet i den ordning de vill (en fråga per ruta):

- Det viktigaste i ditt liv?
- Vad är lycka?
- Lycka eller välbehag?
- Förnuft eller känsla?
- Vad gör dig glad?
- Hur vet du att du är lycklig?
- Vad kan du inte leva utan?
- Vad njuter du av att göra?
- Hur mycket är tillräckligt?

Därefter ska deltagarna ställa frågorna i rutsystemet till de övriga deltagarna. Varje fråga måste besvaras av olika deltagare. Den som först får bingo vågrätt eller lodrätt och ropar "bingo" är vinnaren. Spela därefter även om bingo i hela rutsystemet, dvs. den vinner som först får hela rutan fylld och ropar "bingo".

Med hjälp av bingon kan man även gå igenom olika teman och begrepp, så att man fyller rutsystemet med olika begrepp och frågor som anknyter till temat. Se övningarna för berättelsen *Våtmarken - miljöskydd med hävkraft*.

FRÅGESPORT

Bilda par eller grupper på tre personer. Varje grupp får i uppgift att hitta på frågesportsfrågor som anknyter till det valda temat, 1–3 st. beroende på gruppens storleken och den tid som står till förfogande. Frågorna kan vara öppna eller flervalfrågor med svarsalternativ av typen a), b), c), och d).

Världens skogar

KÄPPLEKEN ORANGUTANGSKOGEN

Den röda skogsmänniskan

Material: små käppar eller tändstickor, en färre än antalet deltagare

Lägg en hög av små käppar eller tändstickor på golvet, en färre än antalet deltagare. Deltagarna står i ring runt käpparna, och två går runt ringen och berättar en berättelse om orangutanger. Då berättaren använder ett ord som man har kommit överens om på förhand (t.ex. orangutang) tar deltagarna snabbt en käpp var. Den som blir utan käpp faller ur leken. Den som faller ur leken tar en käpp med sig och går och ställer sig i utkanten av rummet. Detta fortsätter tills alla eller de flesta har fallit ur leken.

Källa: Suuri leikkikirja

Aktivitetsstundens struktur: Först läser man en berättelse, därefter gör man en inledande övning, sedan den temaövning som anknyter till berättelsen och till sist en avslutande övning.

Stundens längd: 30–45 minuter

FRAMFÖRANDEN OM ETT LIV UTAN SKOG

Skogarna är betydelsefulla

Deltagarna står i ring. Alla berättar i tur och ordning ett eget minne eller en egen upplevelse som har anknytning till skogen. Därefter delas deltagarna in i små grupper (4–5 personer/grupp). Grupperna funderar över vad allt man behöver skogen till och utarbetar därefter ett kort framförande om hur livet vore utan skog. Varje grupp håller i tur och ordning sitt eget framförande för de andra.

VERKET TACK SKOGEN

Skogen som skyddar

Dela in deltagarna i små grupper (3–5 personer). Grupperna planerar verket "Tack skogen", i vilket de tackar skogen genom att använda sin egen kropp, dvs. rörelse och ljud (så lite ord eller tal som möjligt). Grupperna presenterar sina produktioner. De övriga lyssnar och tittar under tystnad. Om det känns rätt kan man till sist tillsammans upprepa det ljud och de rörelser som var och en av de små grupperna har planerat.

UTOMHUSUPPGIFT: SÖK EFTER ETT TRÄD SOM KALLAR PÅ DIG

Sök efter ett sådant träd som liksom kallar dig till sig. Gå till trädet, titta på det, känn efter och lukta hur din trädvän känns. Krama trädet eller sätt dig med ryggen mot trädstammen. Lyssna om trädet har något budskap till dig. Om ni vill kan var och en berätta om sin egen upplevelse för de andra.

Källa: Eheyttävä luonto

Vatten

MÅLNINGEN TACK VATTNET

Sju fingrar vatten

Material: vattenfärger/fingerfärger, penslar, papper och bakgrundsmusik med anknytning till vatten

Lyssna på musik tillsammans, medan alla funderar på hur viktigt vattnet är för oss. Därefter målar var och en med färger på ett papper, temat är tack vattnet. Avsikten är att göra ett abstrakt eller icke föreställande verk som består av färger. Om man vill kan man också måla någon figur. Gör en utställning av verken.

TECKNING AV DET VIRTUELLA VATTNET OCH LIVSCYKELN

Virtuellt vatten?

Dela in deltagarna i små grupper på 3–5 personer. Varje grupp väljer en produkt och ritat dess livscykel (livscykel = anskaffning av råmaterial, transporter, tillverkning av produkten, förpackning, distribution, användning, hantering av avfallet). Fundera samtidigt på hur mycket vatten som förbrukas under de olika skedena av produktens livscykel.

STATYER MED TEMAT VATTENFLYKTINGAR

På jakt efter vatten

Dela in deltagarna i tre grupper. Ledaren berättar för deltagarna att vattnet håller på att ta slut i den här byn och att något måste göras. Ni är invånare i byn (två grupper). En grupp bestämmer sig för att stanna i hembyn. Den andra gruppen flyttar från sin hemby och den tredje gruppen representerar de människor till vars land de personer som flyttar bort anländer. Grupperna funderar på hur livet fortsätter härnäst. De som blir kvar i hembyn delas in i små grupper på 3–4 personer och varje grupp gör en staty av hur livet i hembyn fortsätter. De som har lämnat byn delas in i små grupper på 3–4 personer, och dessa små grupper gör en staty av hur livet är på den nya platsen. Den tredje gruppen delas också in i små grupper på 3–4 personer och gör en staty av vad som händer när det kommer vattenflyktingar till våra länder. Därefter tittar man på statyerna genom att en grupp i taget presenterar sin egen staty.

Att göra en staty:

Gruppen väljer tillsammans ut den situation som statyn ska avbildas. En av gruppmedlemmarna är skulptör och placerar ut de andra gruppmedlemmarna i den position och på den plats han eller hon vill ha dem. Titta på statyerna tillsammans då de är färdiga, en staty i taget. Om ni vill kan ni ge statyerna namn.

VÄTMARKSBINGO

Våtmarken – miljöskydd med hävkraft

Rekommendation: minimideltagarantalet är 9

Varje deltagare behöver ett A4-papper och en penna. Deltagarna ritar på fri hand upp ett rutsystem med nio rutor (3 x 3) på pappret. Därefter får varje deltagare skriva in följande frågor i rutorna i rutsystemet i den ordning de vill, en fråga per ruta:

- Vad är en våtmark?
- Var hittar du våtmarker?
- Varför måste man skydda våtmarkerna?
- Har du besökt en våtmark?
- Varför behöver fåglarna våtmarker?
- Vad hotas våtmarkerna av?
- Hurdana ljud hörs på en våtmark?
- Vilka insekter lever på en våtmark?
- På vilket sätt hjälper våtmarkerna Östersjön?

Därefter ska deltagarna ställa frågorna i rutsystemet till de övriga deltagarna. Varje fråga måste besvaras av olika deltagare. Den som först får bingo vågrätt eller lodrätt och ropar ”bingo” är vinnaren. Spela därefter även om bingo i hela rutsystemet, dvs. den vinner som först får hela rutan fylld och ropar ”bingo”.

ÖVNINGEN TUMLARE, NÄT OCH MÄNNISKA

Tumlaren – en skygg storätare

Inledande berättelse: Nätet vinner över tumlaren, eftersom man kan fånga tumlaren med nätet. Människan vinner över nätet, eftersom människan bestämmer hur nätet ska användas. Tumlaren är dock större än människan, eftersom den simmar snabbare än en människa.

Varje figur är förknippad med en handling:

- tumlare: simrörelse (fenor och stjärt)
- nät: fötterna brett isär och händerna uppåt
- fiskare: armarna i kors och repliken: ”Jag är en fiskare”

Ledaren utför någon av de ovannämnda handlingarna. De andra deltagarna ska utföra den handling som vinner över den som ledaren visade. Den som gör fel eller inte kommer ihåg rätt handling blir den nya ledaren för den här övningen. Han eller hon väljer ut nästa handling och utför den. Man kan också leka leken så att den som gör fel eller inte kommer ihåg faller bort.

Källa: Esiripusta aplodeihin

VAD DU KAN GÖRA FÖR ÖSTERSJÖN – KVÄLLSTIDNINGSLÖPSEDEL

Frivilliga oljebekämpare

Material: ett papper i storleken A3 per grupp, tuschpennor

Dela in deltagarna i små grupper på 3–5 personer. Grupperna funderar på hurdan Östersjön är nu och vad var och en kan göra för Östersjön. Därefter gör grupperna kvällstidningslöpsedlar om vad var och en kan göra för Östersjön. Varje grupp presenterar sina egna löpsedlar.

Naturens mångfald

TIGERRAP

Tigern

Dela in deltagarna i små grupper (34 personer/grupp). Grupperna gör en raplåt eller en sång av dikten Tigern samt en enkel koreografi eller dans och framför därefter sina produktioner för de andra.

PANTOMIMEN SKOGEN HOTAS AV EN FARA

Byskogar, plantskolor och åkerskogsbruk

Dela in deltagarna i små grupper (3–5 personer/grupp). Varje grupp väljer ut en art, en växt eller ett djur som lever i skogen och som gruppen vill representera. Varje art presenterar sig: gruppmedlemmarna berättar vilka de är. Ledaren berättar med inlevelse: "En duva flyger för att berätta för skogens invånare: En fara hotar, skogsmaskiner närmar sig vår skog. Vad ska vi göra?"

Sina vanor icke trogna samlas skogens invånare för att begrunda situationen. Splittra grupperna så att varje grupp innehåller representanter för olika arter. Grupperna diskuterar olika alternativ i sina roller. Därefter återvänder ni till er egen grupp och beslutar hur ni ska agera i situationen inom den egna "familjen". Gör pantomimföreställningar av lösningarna. Varje grupp framför sin pantomim för de andra.

RAPLÅTEN VAD KAN DU INTE LEVA UTAN?

Naturen har rätt att finnas till

Dela in deltagarna i små grupper (3–5 personer). Deltagarna funderar på vad de inte kan leva utan och skriver en lista över dessa saker på ett papper (5–10 saker). Därefter ska grupperna skriva en raplåt, en sång eller en dikt om sakerna. Till framförandet fogas en enkel koreografi, i vilken alla gruppmedlemmar har en egen roll.

Efter framförandena är det bra att diskutera vilken brist en människa dör av först. Det rätta svaret är luft. Människan dör först av brist på ren luft och det handlar om minuter. Det näst viktigaste är vatten, och då är det fråga om dagar. Därefter kommer mat, och då rör det sig om ett par månader. Vänner och familj samt ett hem är också viktiga.

Källa: Vihreä draama

UTOMHUSÖVNING: HITTA DIG SJÄLV I NATUREN

Gå runt och titta och sök upp något i naturen som är som du. Ta det med dig om du kan eller lägg det på minnet. Om ni vill kan var och en berätta om sin egen upplevelse för de andra.

Källa: Eheyttävä luonto

Klimatförändringen

KLIMATFÖRÄNDRINGSLEKEN

Pingviner i Brasilien

En deltagare är Klimatförändringen och går till klimatförändringslinjen i rummets främre del. De övriga går först till hemlinjen i rummets bakre del och funderar på vilka djurarter som påverkas av klimatförändringen. Därefter väljer de ut en av dessa arter och förflyttar sig till frågelinjen, som finns på två meters avstånd från klimatförändringslinjen. Deltagarna säger: "God dag, Klimatförändringen!" Klimatförändringen svarar: "God dag, god dag. Vem är det som är här i dag?" Deltagarna härmar det valda djuret med sina rörelser. Klimatförändringen försöker gissa vilket djur de föreställer. Då han eller hon gissar rätt springer deltagarna i väg till hemlinjen. De som klimatförändringen hinner ta fast blir hans eller hennes medhjälpare. Leken fortsätter tills alla har blivit fasttagna.

Källa: Luontoleikit

TANKEKARTAN VEM SITTE RVID DITT MATBORD?

Klimatvännens måltid

Dela in deltagarna i små grupper. Varje gruppmedlem funderar först ensam på vad han eller hon åt till frukost. Därefter samlar gruppen en genomsnittsfrukost och funderar tillsammans på vilka människor eller aktörer som har deltagit i produktionen och tillverkningen av frukostbehoven. Gör en tankekarta över detta (mindmap). Ledaren frågar till sist hur många människor/aktörer det finns vid varje grupps frukostbord. Om ni har tid kan varje grupp presentera sin lista över människor och frukostproducenter.

ETT KOLDIOXIDSNÅLT SAMHÄLLE – MEDIAUPPFÖLJNING OCH GODA NYHETER

Klimatet är gränsöverskridande

Material: en Internetförbindelse eller dagstidningar, pappramar som tv-ruta

Dela in deltagarna i små grupper. Grupperna tar reda på vad ett koldioxidsnålt samhälle innebär, dvs. hur man kan leva på ett sätt som ger upphov till mindre koldioxidutsläpp. Utredningsarbetet kan göras genom att till exempel undersöka vad som finns skrivet om ämnet på Internet eller genom att söka efter information i tidningar. När begreppet är klart för alla förflyttar ni er till framtiden, till det koldioxidsnåla samhället år 2050. Deltagarna är redaktörer för tv-programmet Goda nyheter och intervjuar människor och gör korta reportage om hur livet har förändras och hur man har lyckats genomföra ett koldioxidsnålt samhälle. Gör en stor tv-ruta av papp- eller pappersramar. Varje grupp läser upp sina egna reportage eller Goda nyheter bakom rutan.

Aktivitetsstundens struktur: Först läser man en berättelse, därefter gör man en inledande övning, sedan den temaövning som anknyter till berättelsen och till sist en avslutande övning.
Stundens längd: 30–45 minuter

Människan och naturen

REKLAM OM ÅKERSKOGSBRUK

Åkerskogsbruk hjälper människor och djur

Dela in deltagarna i små grupper (3–4 personer/grupp). Grupperna gör tv- eller radioreklam om åkerskogsbruk. Reklamen presenteras för de andra. Blunda medan ni lyssnar på radioreklamen.

PANTOMIMEN ATT ANPASSA SIG TILL FÖRÄNDRINGAR

Regnperioderna i en enda röra

Två deltagare ställer sig först mitt i rummet och utför en pantomim som de själva har valt, dvs. rörelser utan ljud. Den som kom till platsen sist bestämmer vad han eller hon vill göra och inleder rörelsen. Den andra personen sluter sig till vad som händer och börjar också göra samma sak. När aktiviteten har pågått ett tag ropar någon i publiken ”still”, varvid paret på estraden stelnar på sina platser. Den som ropade ”still” blir gruppens tredje medlem och fortsätter att leda gruppen, dvs. han eller hon bestämmer vad gruppen ska göra och tar vid från den situation där paret stannade. Antalet uppträdande personer kan ökas så länge det känns lämpligt.

UTOMHUSUPPGIFT: SÖK EFTER EN GÅVA TILL DIN VÄN I NATUREN

Alla söker efter en gåva till sin vän i näromgivningen och ger sedan gåvan till vännen. Gåvan kan vara något som man kan röra vid med händerna eller till exempel ett vackert landskap.

Källa: Eheyttävä luonto

ÖVNINGEN DAGBOKEN OCH VISDOMENS STOL

Kära dagbok

Material: ”expertmantel” (t.ex. en hatt eller en slängkappa) för att göra det lättare att anamma rollen

Deltagarna hittar först var och en för sig på lösningar till problemen i dagbokstexten och skriver ner dem. Därefter bildar deltagarna grupper på 3–4 personer. De berättar de lösningar de har hittat för varandra och väljer ut en representant till visdomens stol, en miljöexpert, bland gruppmedlemmarna. De personer som har utsetts till miljöexperter kommer 2–3 i taget och sätter sig på visdomens stol och besvarar de frågor som publiken ställer om temat i dagbokstexten.

UTOMHUSUPPGIFT: SÖK EFTER EN KÄRLEKSPLATS ÅT DIN PARTNER

Sök efter en plats som återspeglar kärlek åt din partner. För honom eller henne dit och berätta varför du valde just den platsen.

Källa: Eheyttävä luonto

Globalt partnerskap

SERIEN VAD ÄR LYCKA?

Borneos barn till skolan

Material: A4-papper, blyertspennor och svarta tuschpennor

Övningen leds av chefredaktören för tidskriften Lev!. Han har bjudit in en grupp serietecknare till sitt kontor för att ge tidskriften en ny framtoning i nästa nummer, vars tema är lycka. Deltagarna är serietecknare och ritar parvis en serie som består av en bild med temat "Vad är lycka?".

Chefredaktören ger följande anvisningar inför uppgiften: "Fundera på vad lycka är och vilka ni tycker är de viktigaste faktorerna som inverkar på lyckan."

Ledaren förklarar hur man gör en serie som består av en bild.

Deltagarna förses med papper, på vilka de skissar upp serien och dess text med blyertspenna. Påminn deltagarna om att man måste kunna läsa arbetena på en meters avstånd och att de ska fyllas i med rätt tjocka tuschpennor, vilket innebär att det inte lönar sig att rita små detaljer och att texten måste vara stor. Gör en utställning av verken på väggen.

RÄTTVISA HISTORIER – EN BERÄTTELSE ETT ORD I TAGET

Bosse och Rättvis handel

Deltagarna står eller sitter i ring. Temat för berättelsen är rättvisa historier (om Rättvis handel). Gruppen börjar berätta en historia på så sätt att alla säger endast ett ord i tur och ordning. När ni har kommit till upplösningen av berättelsen avslutas den med orden: "Sensmoralen i den här berättelsen är att..." (här hittar ni på också slutet ett ord i taget). Vem som helst av deltagarna kan inleda slutet på berättelsen.

Källa: Esiripusta aplodeihin

Extratips! Ni kan spela spelet Epäreilu, som finns på adressen www.ihmisoikeudet.net.

SKATTKARTAN VAD DRÖMMER DU OM?

Mikrolån bryter fattigdomscirkeln

Material: olika tidningar, sax och lim, ett A3-pappersark per deltagare

Varje deltagare gör en skattkarta. Fundera först på vilka saker ni vill ha i ert liv inom ett år eller över en längre tidsperiod. Klipp därefter ut bilder och texter som anknyter till de saker ni vill ha ur tidningarna. Ni kan bestämma tillsammans huruvida sakerna kan vara föremål eller om ni ska hålla er till mer abstrakta saker. Limma upp texterna och bilderna på ett pappersark i storleken A3. Titta till sist på skattkartorna och diskutera deras innehåll. Skulle till exempel tanzaniska Sofias barn ha samma önskningar som ni eller skulle deras önskningar se annorlunda ut?

Lika värda

FOTOGRAFIER UR KEAS LIV

Då Kea fick gå i skolan

Dela in deltagarna i små grupper (cirka 3 personer/grupp). Varje grupp väljer ett ögonblick eller en situation ur Keas liv och en ur sitt eget liv och gör en stillbild av båda. Bilderna presenteras för de andra grupperna så att bilden ur Keas liv kommer först och bilden ur det egna livet genast därefter.

Stillbild: Deltagarna bildar en gemensam stillbild, "ett fotografi", av en händelse eller en aktivitet i sina små grupper. Bilderna visas för de andra grupperna. De övriga deltagarna väntar med slutna ögon medan den grupp som ska presentera sitt foto bildar sin egen stillbild. Titta på bilden då ledaren ger tecken, till exempel då ledaren säger: "Nu får ni titta." Deltagarna iakttar då bilden. Om det finns flera bilder per grupp ropar ledaren: "Byte." Då byter den presenterande gruppen bild och åskådarna blundar medan bytet sker. Om ni vill kan ni kommentera och vidarebearbeta bilderna. Ni kan också göra stillbilder som en improvisation.

Diskutera vilka tankar bilderna väckte efter visningen av dessa. Ni kan också diskutera varför vi eller Kea vill gå i skolan. Det är skäl för ledaren att lyfta fram att flickor och pojkar har samma möjligheter att gå i skolan i västländerna och Finland.

UTOMHUSÖVNING: SÖK EFTER NÅGOT I NATUREN SOM AVSPEGLAR DIN VIKTIGASTE VÄRDERING

När du hittar det kan du presentera det för de andra eller ta med det hem och berätta om det för de personer du vill.

AFFISCH PÅ TEMAT VAD DU KAN GÖRA FÖR MILJÖN

Nepalesiska kvinnor bygger biogasugnar

Material: papper och tuschpennor

Deltagarna funderar på vad var och en själv kan göra för miljön. Gör en affisch om åtgärden individuellt eller i grupper. Tilläggsfråga för bearbetningen av affischerna: Kan män och kvinnor göra samma saker för miljön i Finland? Om deltagarna hittar på saker som stereotypiskt anses vara en handling som utförs av det ena könet (till exempel fritidsintressen, olika yrken, hushållsarbete, bilåkning), kan ledaren uppmuntra dem att vända på detta på affischen.

ÖVNINGEN DELA GODISET

De rika ländernas ansvar

Material: en karamellpåse

Dela in deltagarna i två grupper. Den ena gruppen ska bestå av 80 procent av deltagarna och den andra gruppen av de övriga 20 procenten av deltagarna. Den större gruppen representerar de fattiga länderna och den mindre gruppen de rika länderna. Innehållet i karamellpåsen delas så att representanterna för de rika länderna får 80 procent av karamellerna, medan representanterna för de fattiga länderna får 20 procent. Diskutera till sist vilka tankar detta väckte och hur det kändes. Detta delningsförhållande representerar det sätt på vilket de rika länderna använder största delen av naturtillgångarna på jordklotet.

Vi kan påverka

AVFALLSKARTLÄGGNING

Millas mugg

Deltagarna funderar i små grupper på huruvida skolans eller samlingsrummets avfallskärl är i skick och om sorteringen fungerar. Gör därefter en avfallskartläggning, dvs. utred hurdant avfall som uppstår och i vilka mängder. Sammanställ resultaten efter att ni har gjort avfallskartläggningen och fundera på hur ni kan minska avfallsmängden eller förbättra sorteringen. Genomför åtminstone en åtgärd.

Då ni gör kartläggningen kan ni utnyttja uppgiftsblanketterna för Naturewatch i skolan: www.wwf.fi/naturewatch

EKOKONSUMENTENS GYLLENE REGLER

Konsumenten är en påverkare

Deltagarna funderar på vad de har köpt i dag eller den här veckan. Skriv ner inköpen och fundera sedan på vad som skulle ha varit ett bättre alternativ till vart och ett av inköpen med tanke på miljön. Utarbeta tillsammans gyllene regler för den miljömedvetna konsumenten, cirka 10 förhållningsregler.

Extratips: Sy eller styla en egen butikskasse åt alla.

PÅVERKANSLISTA

Lasses initiativ

Deltagarna funderar ensamma eller i grupper på om de har varit påverkare. De kan begrunda följande: "Vilka saker skulle inte ha förverkligats utan mig?" Gör därefter en lista över de saker som deltagarna skulle vilja påverka. Hur skulle man kunna börja påverka dessa?

Extratips: "Adoptera" en närbelägen bäck, sjö eller skog som ni börjar ta hand om och vars utveckling ni följer.

UTOMHUSÖVNING: IDENTIFIERA DE PLATSER I NATUREN DÄR DU HÄMTAR KRAFT

Be deltagarna gå omkring i naturen på egen hand och söka efter sådana platser där de känner att de hämtar särskilt mycket kraft. Därefter kan var och en berätta sin egen historia om vad han eller hon hittade.

Källa: Eheyttävä luonto

Aktivitetsstundens struktur: Först läser man en berättelse, därefter gör man en inledande övning, sedan den temaövning som anknyter till berättelsen och till sist en avslutande övning.
Stundens längd: 30–45 minuter

Avsikten med dessa övningar är att gå igenom hur var och en kan påverka och hjälpa till samt att fundera på vad jag kan göra för naturen, skogarna, vattnet, Östersjön, naturens mångfald, klimatet, jämlikheten och världens alla människor, växter och djur.

DEN TALANDE STENEN

Stå i ring. Ledaren låter en talande sten cirkulera. Den som har stenen får med några ord berätta vilka tankar ämnet väckte.

LÖFTET

Stå i ring. Deltagarna funderar på egen hand på hur de är beredda att ändra sin livsstil för att främja det tema som behandlas, till exempel naturens välmående eller jämlikhet. Alla väljer ut en förändring som de lovar att genomföra under den närmaste tiden. Viska löftet till personen bredvid. Andra alternativ är att säga det högt så att alla hör, skriva ner det på ett papper eller lägga in en påminnelse i mobilen.

Källa: Vihreä draama

REGISTRERING AV ETT ÖGONBLICK

Deltagarna funderar på vad de bäst kommer ihåg av det ni nyss gjorde, går till den platsen i rummet och intar den ställning som de hade i det aktuella ögonblicket. Alla berättar i tur och ordning om sin minnesbild.

DE FÖLJANDE STEGEN

Varje deltagare ritar två fotavtryck på ett papper, ett fotavtryck av den högra foten och ett av den vänstra, på ett sådant sätt att båda fotavtrycken ryms på ett A4-papper. På det ena fotavtrycket skriver alla en sak som de redan regelbundet gör i sitt eget liv för att till exempel bekämpa klimatförändringen. På det andra fotavtrycket ska deltagarna skriva en sak som de hädanefter tänker börja göra regelbundet. Lösgör därefter fotavtrycken från varandra genom att antingen klippa eller vika och riva.

Varje deltagare lägger ut sina egna fotavtryck på golvet i tur och ordning, så att fotavtrycken kommer efter varandra och bildar en stig. Om ni har tid kan var och en läsa upp texten på sina egna fotavtryck. Om ni inte har tid kan ni titta på fotavtrycken tillsammans en stund innan alla hämtar sina egna fotavtryck och tar dem med sig.

VEM CYKLAR?

Stå i ring. En deltagare står mitt i ringen. Den som står i mitten funderar på vilka miljövänliga levnadssätt med anknytning till temat han eller hon har förverkligat. Därefter väljer han eller hon ut ett av dessa och frågar de andra till exempel "Vem cyklar till och från skolan?" De som gör det byter plats i ringen. Man får inte byta plats med en person som står intill, i övrigt kan man välja vilken ledig plats som helst. Den som står i mitten försöker ta en av de platser som blir lediga för ett ögonblick. Den som blir utan plats ställer nästa fråga.

HANDLINGARNAS DANS

Stå i ring och lyssna på rytmisk musik. Alla väljer ut en handling som de vill börja genomföra för till exempel en rättvisare eller mer hållbar framtid. En av deltagarna i ringen börjar göra en rörelse som beskriver den handling som han eller hon har valt och de andra upprepar denna. Följande person byter ut den rörelse som har utförts mot sin egen medan de andra upprepar. Detta fortsätter åtminstone tills alla rörelser har utförts en gång.

Källa: Vihreä draama

SAMVETSALLÉN

Deltagarna funderar, var och en på egen hand, ut ett gott råd eller en förhållningsregel som anknyter till temat. Därefter bildar deltagarna två rader mittemot varandra, så att man nätt och jämt ryms att gå mellan dessa, och lyfter händerna och sammanfogar dem med den person som står mittemot. Varje deltagare går i tur och ordning genom den allé som har bildats mellan raderna med början från dess ena ände. Samtidigt viskar de övriga sitt råd till den som går genom allén. Efter att en person har gått genom allén ställer han eller hon sig i slutet av raden och fortsätter att viska sitt eget råd.

VATTENSÅLJÅPEN

Stå i ring, en av deltagarna står i mitten av ringen. Han eller hon är Vattensåljåpen. Vattensåljåpen går runt och ställer en fråga om att spara vatten till vilken deltagare han eller hon vill, till exempel "God dag, jag heter Vattensåljåpen. Jag sparar vatten genom att stänga av duschen medan jag tvålar in mig. Gör du det?"

Om svaret är nej byter alla plats. Vattensåljåpen försöker ta en av platserna i ringen. Man får inte flytta till platsen bredvid eller återvända till sin egen plats. Den som blir utan plats blir den nya Vattensåljåpen. Om svaret är ja går Vattensåljåpen till en annan deltagare och ställer antingen en ny eller samma fråga till honom eller henne. Inledningen av frågan är alltid densamma, endast sättet att spara vatten förändras.

Övningen slutar då Vattensåljåparna inte längre kan hitta på nya metoder för att spara vatten eller när ledaren vill att den ska sluta. Det lönar sig att använda så mycket tid till övningen att deltagarna börjar hitta på ovanligare och mer fantasifulla metoder för att spara vatten.

Tilläggsutmaningar och tillämpningar i anknytning till övningen Vattensåljåpen:

Om man vill kan man kräva motiveringar till nej-svaren. Motiveringarna till den fråga som ställs ovan kan vara t.ex. nej, för vi har ingen dusch eller nej, jag använder inte tvål. Frågorna kan också fokusera på t.ex. metoder för att spara varmvatten.

Källa: Vihreä draama -kirja

MASKINEN

En av deltagarna går och ställer sig mitt i rummet och börjar utföra en rörelse som han eller hon har valt samtidigt som han eller hon upprepar ett ord eller en mening som anknyter till det tema som behandlas, till exempel jämlikhet eller påverkan. De övriga gruppmedlemmarna flyttar sig en i taget till en plats som de har valt mitt i rummet och blir en del av en maskin genom att upprepa sin egen rörelse och mening. På så sätt bildas en gemensam maskin. Maskinen monteras ned genom att var och en lösgör sig från maskinen i det ögonblick de vill i omvänd ordning: den som kom sist avlägsnar sig först.

HAVETS SKYDDSANDE

Stå i ring, en av deltagarna står i mitten av ringen. Han eller hon är havets skyddsande. Havets skyddsande går runt och ställer en fråga som anknyter till skyddet av Östersjön till vilken deltagare han eller hon vill, till exempel "God dag, jag är havets skyddsande. Jag skyddar Östersjön genom att välja ekologiska produkter. Gör du det?" Om svaret är nej byter alla plats. Havets skyddsande försöker ta en av platserna i ringen. Man får inte flytta till platsen bredvid eller återvända till sin egen plats. Den som blir utan plats blir havets skyddsande i sin tur. Om svaret är ja går havets skyddsande till en annan deltagare och ställer antingen en ny eller samma fråga till honom eller henne. Inledningen av frågan är alltid densamma, endast skyddsmetoden förändras.

Övningen slutar då havets skyddsandar inte längre kan hitta på nya metoder för att skydda Östersjön eller när ledaren vill att den ska sluta. Det lönar sig att använda så mycket tid till övningen att deltagarna börjar hitta på allt ovanligare och mer fantasifulla metoder.